

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 4 marca 2021 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Wprowadzanie do obrotu środków ochrony roślin – Rozporządzenie (WE) nr 1107/2009 – Artykuł 52 ust. 1 – Pozwolenie na handel równoległy – Indywidualny charakter tego pozwolenia

W sprawie C-912/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberlandesgericht Düsseldorf (wyższy sąd krajowy w Düsseldorfie, Niemcy) postanowieniem z dnia 4 grudnia 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 13 grudnia 2019 r., w postępowaniu:

Agrimotion S.A.

przeciwko

ADAMA Deutschland GmbH,

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: N. Piçarra, prezes izby, S. Rodin (sprawozdawca) i K. Jürimäe, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Tanchev,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Agrimotion S.A. – C. Schmalschläger, Rechtsanwalt,
- w imieniu ADAMA Deutschland GmbH – K. Welkerling, Rechtsanwalt,
- w imieniu Komisji Europejskiej – F. Castilla Contreras, B. Eggers i I. Naglis, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: niemiecki.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 52 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczącego wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylającego dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. 2009, L 309, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Agrimotion S.A. a ADAMA Deutschland GmbH w przedmiocie sprzedaży przez pierwszy z nich środków ochrony roślin w Niemczech.

Ramy prawne

- 3 Motywy 8 i 9 rozporządzenia nr 1107/2009 mają następujące brzmienie:
 - „(8) Celem niniejszego rozporządzenia jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi i zwierząt oraz środowiska przy jednoczesnym zachowaniu konkurencyjności rolnictwa wspólnotowego. [...]
 - (9) Aby w jak największym stopniu ograniczyć przeszkody w handlu środkami ochrony roślin wynikające z różnego poziomu ochrony w poszczególnych państwach członkowskich, niniejsze rozporządzenie powinno również ustanawiać zharmonizowane zasady zatwierdzania substancji czynnych oraz wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu, w tym zasady dotyczące wzajemnego uznawania zezwoleń oraz handlu równoległego. Niniejsze rozporządzenie ma więc na celu zwiększenie swobodnego przepływu oraz dostępności takich środków w państwach członkowskich”.
- 4 Rozdział III rozporządzenia nr 1107/2009, dotyczący „[ś]rodk[ów] ochrony roślin”, składa się z dwóch sekcji. Sekcja 1, zatytułowana „Zezwolenie”, jest z kolei podzielona na sześć podsekcji. Podsekcje 1, 2 i 5 są zatytułowane odpowiednio „Wymogi i treść”, „Procedura” i „Przypadki szczególne”.
- 5 Artykuł 28 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zezwolenie na wprowadzanie do obrotu i stosowanie”, zawarty w podsekcji 1 sekcji 1 rozdziału III, stanowi:
 - „1. Środek ochrony roślin nie jest wprowadzany do obrotu ani stosowany, chyba że uzyskał zezwolenie w danym państwie członkowskim zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.
 2. W drodze odstępstwa od ust. 1 zezwolenie nie jest wymagane w następujących przypadkach:
 - [...]
 - e) wprowadzanie do obrotu i stosowanie środków ochrony roślin, dla których udzielono pozwolenia na handel równoległy zgodnie z art. 52”.
- 6 Artykuł 33 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Wniosek o zezwolenie lub zmianę zezwolenia”, zawarty w podsekcji 2 sekcji 1 rozdziału III, stanowi w ust. 1:

„Wnioskodawca zamierzający wprowadzić do obrotu środek ochrony roślin składa wniosek o zezwolenie lub o zmianę zezwolenia, osobiście lub za pośrednictwem przedstawiciela, w każdym państwie członkowskim, gdzie środek ochrony roślin ma być wprowadzany do obrotu”.

- 7 Artykuł 52 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Handel równoległy”, zawarty w podsekcji 5 sekcji 1 rozdziału III, stanowi w ust. 1:

„Środek ochrony roślin, który uzyskał zezwolenie w jednym państwie członkowskim (państwie członkowskim pochodzenia), może, z zastrzeżeniem wydania pozwolenia na handel równoległy, być wprowadzany, wprowadzany do obrotu i stosowany w innym państwie członkowskim (państwie członkowskim wprowadzenia), jeżeli to państwo członkowskie ustali, że skład danego środka ochrony roślin jest identyczny ze składem środka ochrony roślin, który uzyskał już zezwolenie na jego terytorium (środek referencyjnego). Wniosek składany jest właściwemu organowi państwa członkowskiego wprowadzenia”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 8 ADAMA Deutschland, spółka z siedzibą w Niemczech, rozprowadza w tym państwie członkowskim środki ochrony roślin, dla których uzyskała zezwolenie na wprowadzenie do obrotu. Prowadzi ona również sprzedaż tych środków ochrony roślin w innych państwach członkowskich, gdzie Agrimotion, spółka z siedzibą w Polsce, skupuje je w celu ich ponownego wprowadzenia do Niemiec i sprzedaży w tym kraju.
- 9 Przed wprowadzeniem środków ochrony roślin do Niemiec Agrimotion opatruje je nowymi etykietami, podając w szczególności nazwę Agrimotion, nową nazwę środka ochrony roślin, nazwę środka referencyjnego, który uzyskał już zezwolenie w Niemczech, oraz nazwę posiadacza pozwolenia na handel równoległy w Niemczech, w niniejszym przypadku Bernbeck LLP.
- 10 Uznając, że Agrimotion nie jest uprawniony do prowadzenia w Niemczech sprzedaży środków ochrony roślin będących przedmiotem postępowania głównego, ponieważ posiadaczem pozwolenia na handel równoległy jest spółka Bernbeck, a nie Agrimotion, ADAMA Deutschland wniosła do Landgericht Düsseldorf (sądu krajowego w Düsseldorfie, Niemcy) powództwo o nakazanie tej spółce zaprzestania sprzedaży tych środków.
- 11 Landgericht Düsseldorf (sąd krajowy w Düsseldorfie) uwzględnił to żądanie i stwierdził istnienie zobowiązania pozwanej do naprawienia szkody poniesionej przez ADAMA Deutschland. Sąd ten oparł się na okoliczności, że Agrimotion nie może posługiwać się pozwoleniem na handel równoległy przyznany spółce Bernbeck, ponieważ takie pozwolenie ma, zgodnie z art. 52 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia nr 1107/2009, charakter indywidualny.
- 12 Agrimotion wniósł odwołanie od tego orzeczenia do Oberlandesgericht Düsseldorf (wyższego sądu krajowego w Düsseldorfie, Niemcy), podnosząc, że zgodnie ze stanowiskiem prawnym wyrażonym przez właściwy organ niemiecki, a mianowicie Bundesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit (federalny urząd ochrony konsumentów i bezpieczeństwa żywności, Niemcy) oraz z praktyką stosowaną w innych państwach członkowskich może ona posługiwać się pozwoleniem na handel równoległy przyznany spółce Bernbeck, ponieważ nazwa tej spółki znajduje się na nowej etykietce umieszczonej na środkach ochrony roślin.
- 13 Sąd odsyłający zastanawia się, czy art. 52 rozporządzenia nr 1107/2009 należy interpretować zgodnie z poglądem bronionym przez Agrimotion.
- 14 Podkreśla, że Trybunał orzekł w wyroku z dnia 8 listopada 2007 r., Escalier i Bonnarel (C-260/06 i C-261/06, EU:C:2007:659, pkt 37 i nast.), iż zważywszy na niebezpieczny charakter środków ochrony roślin i zagrożenia związane z ich stosowaniem, konieczność sprawdzania w sposób skuteczny i wiarygodny przestrzegania wymogów dyrektywy Rady 91/414/EWG z dnia 15 lipca 1991 r. dotyczącej wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin (Dz.U. 1991, L 230, s. 1) może uzasadniać indywidualny charakter zezwolenia na wprowadzenie do obrotu. W części orzecznictwa

i doktryny niemieckiej panuje zaś pogląd, że orzeczenie to znajduje zastosowanie również pod rządami rozporządzenia nr 1107/2009, które uchyliło i zastąpiło dyrektywę 91/414, w szczególności dlatego, że art. 52 ust. 4 akapit drugi tego rozporządzenia przewiduje możliwość przyznania kilku pozwoleń na handel równoległy w odniesieniu do tego samego produktu.

- 15 Sąd odsyłający wyraża jednak wątpliwości co do tego stanowiska, podkreślając, że rozporządzenie nr 1107/2009 ma na celu, jak wynika z jego motywu 9, „w jak największym stopniu ograniczyć przeszkody w handlu środkami ochrony roślin wynikające z różnego poziomu ochrony w poszczególnych państwach członkowskich”.
- 16 Ponadto w sytuacji, w której, tak jak w niniejszej sprawie, rozpatrywany środek ochrony roślin wprowadza do obrotu nie to przedsiębiorstwo, któremu wydano pozwolenie na handel równoległy, wskazanie posiadacza pozwolenia na handel równoległy na etykiecie tego środka może umożliwić skuteczną i wiarygodną weryfikację przestrzegania wymogów prawnych związanych z niebezpiecznym charakterem środków ochrony roślin i ryzykiem ich stosowania.
- 17 Wreszcie, sąd odsyłający wskazuje, że w niektórych państwach członkowskich dokumenty dotyczące pozwolenia na handel równoległy zawierają rozróżnienie między posiadaczem zezwolenia a importerem środka ochrony roślin.
- 18 W tych okolicznościach Oberlandesgericht Düsseldorf (wyższy sąd krajowy w Düsseldorfie) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy przedsiębiorstwo, które w państwie członkowskim wprowadzenia wprowadza do obrotu środek ochrony roślin, który uzyskał zezwolenie w państwie członkowskim pochodzenia, może powołać się na pozwolenie na handel równoległy udzielone przedsiębiorstwu trzeciemu przez właściwy organ państwa członkowskiego wprowadzenia, w przypadku gdy na kanistrach, które są wypełnione środkiem ochrony roślin i w których jest on wprowadzany do obrotu w państwie członkowskim wprowadzenia, jest umieszczona informacja o posiadaczu pozwolenia oraz przedsiębiorstwie importującym? Jeżeli istnieją dodatkowe wymogi, to jakie są to wymogi?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 19 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 52 ust. 1 rozporządzenia nr 1107/2009 należy interpretować w ten sposób, że jedynie posiadacz pozwolenia na handel równoległy może wprowadzić środek ochrony roślin do obrotu w państwie członkowskim, które wydało to pozwolenie.
- 20 Przepis ten stanowi, że środek ochrony roślin, który uzyskał zezwolenie w jednym państwie członkowskim, może, z zastrzeżeniem wydania pozwolenia na handel równoległy, być wprowadzany, wprowadzany do obrotu i stosowany w innym państwie członkowskim, jeżeli to państwo członkowskie ustali, że skład danego środka ochrony roślin jest identyczny ze składem środka ochrony roślin, który uzyskał już zezwolenie na jego terytorium (środka referencyjnego).
- 21 W tym względzie należy przypomnieć, że wykładnia przepisu prawa Unii wymaga uwzględnienia nie tylko jego brzmienia, lecz także kontekstu, w jaki on się wpisuje, oraz celów aktu, którego ów przepis stanowi część. Również geneza przepisu prawa Unii może dostarczyć informacji istotnych dla jego wykładni [zob. podobnie wyrok z dnia 25 czerwca 2020 r., A i in. (turbiny wiatrowe w Aalter i Nevele), C-24/19, EU:C:2020:503, pkt 37].

- 22 Samo brzmienie art. 52 ust. 1 rozporządzenia nr 1107/2009 nie pozwala odpowiedzieć na pytanie, czy przepis ten należy interpretować w ten sposób, że jedynie posiadacz pozwolenia na handel równoległy może wprowadzić środek ochrony roślin do obrotu w państwie członkowskim, które udzieliło tego pozwolenia.
- 23 Natomiast zarówno ogólna systematyka i cel tego rozporządzenia, jak i geneza art. 52 ust. 1 uzasadniają przyjęcie takiej wykładni.
- 24 Jeśli chodzi bowiem o ogólną systematykę rozporządzenia nr 1107/2009, należy zauważyć, że podsekcja 2, zatytułowana „Procedura”, sekcji 1 rozdziału III tego rozporządzenia, zatytułowanej „Zezwolenie”, reguluje zwykłą procedurę rozpatrywania wniosków o zezwolenie na wprowadzanie do obrotu środków ochrony roślin w państwie członkowskim.
- 25 Zaś art. 33 tego rozporządzenia, zawarty w tejże podsekcji 2, stanowi w ust. 1, że „[w]nioskodawca zamierzający wprowadzić do obrotu środek ochrony roślin składa wnioski o zezwolenie lub o zmianę zezwolenia, osobiście lub za pośrednictwem przedstawiciela, w każdym państwie członkowskim, gdzie środek ochrony roślin ma być wprowadzany do obrotu”.
- 26 Wynika z tego, że zezwolenie na wprowadzenie do obrotu środka ochrony roślin ma charakter indywidualny, w związku z czym jego posiadacz nie może go przenieść na inną osobę.
- 27 To samo dotyczy pozwolenia na handel równoległy, o którym mowa w art. 52 ust. 1 rozporządzenia nr 1107/2009.
- 28 Podsekcja 5, zatytułowana „Przypadki szczególne”, zawierająca art. 52 ust. 1, znajduje się bowiem w tej samej sekcji co art. 33 rozporządzenia nr 1107/2009, czyli w sekcji 1 rozdziału III. Ponadto z art. 28 ust. 2 lit. e) tego rozporządzenia wynika, że art. 52 stanowi odstępstwo od ogólnej zasady, zgodnie z którą środek ochrony roślin może być wprowadzony do obrotu lub stosowany wyłącznie, jeżeli uzyskano na niego zezwolenie w danym państwie członkowskim. W konsekwencji przepis ten należy interpretować ściśle.
- 29 Tymczasem art. 52 ust. 1 rozporządzenia nr 1107/2009 nie przewiduje, żeby osoba inna niż posiadacz pozwolenia na handel równoległy mogła wprowadzać środek ochrony roślin do obrotu w państwie członkowskim wprowadzenia. W związku z tym należy uznać, że pozwolenie to ma charakter indywidualny, podobnie jak zezwolenie na wprowadzanie do obrotu środka ochrony roślin.
- 30 Ponadto stosowanie systemu handlu równoległego, o którym mowa w art. 52 rozporządzenia nr 1107/2009, zależy od stosowania systemu zezwoleń przewidzianego w szczególności w art. 33 tego rozporządzenia, zważywszy, że na mocy pierwszego z tych przepisów pozwolenie na handel równoległy może zostać udzielone tylko w odniesieniu do środka ochrony roślin, którego skład jest identyczny ze składem środka ochrony roślin, który uzyskał już zezwolenie na terytorium państwa członkowskiego wprowadzenia, przy czym środek ten jest nazywany „środkiem referencyjnym” w tym przepisie.
- 31 Gdyby uznać, że pozwolenie na handel równoległy nie posiada indywidualnego charakteru, powodowałoby to naruszenie spójności wspomnianego rozporządzenia w zakresie, w jakim osoba nieposiadająca takiego pozwolenia mogłaby wprowadzić na rynek państwa członkowskiego środek ochrony roślin, podczas gdy jedynie posiadacz zezwolenia dotyczącego środka referencyjnego na tym samym rynku ma prawo wprowadzić ten środek do obrotu.
- 32 Ponadto wykładnia art. 52 ust. 1 rozporządzenia nr 1107/2009, zgodnie z którą pozwolenie na handel równoległy ma charakter indywidualny, znajduje potwierdzenie w motywach 8 i 9 tego rozporządzenia.

- 33 Zgodnie bowiem z tymi motywami rozporządzenie nr 1107/2009 ma na celu zagwarantowanie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi i zwierząt oraz środowiska, jednocześnie zaś zachowanie konkurencyjności rolnictwa Unii Europejskiej, a także zwiększenie swobodnego przepływu środków ochrony roślin i ich dostępności w państwach członkowskich poprzez usunięcie różnic w poziomach ochrony w państwach członkowskich oraz harmonizację między innymi zasad dotyczących wzajemnego uznawania zezwoleń i handlu równoległego tymi środkami.
- 34 W tych okolicznościach uznanie, że pozwolenie na handel równoległy ma charakter indywidualny, przyczynia się nie tylko do realizacji celu polegającego na zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi i zwierząt oraz ochrony środowiska, lecz wpisuje się w pełni w logikę harmonizacji przepisów dotyczących handlu równoległego dokonanej przez rozporządzenie nr 1107/2009 w celu zwiększenia swobodnego przepływu środków ochrony roślin.
- 35 W tym względzie należy przypomnieć, że w wyroku z dnia 8 listopada 2007 r., Escalier i Bonnarel (C-260/06 i C-261/06, EU:C:2007:659, pkt 40–42), Trybunał stwierdził w istocie, iż indywidualny charakter pozwolenia na handel równoległy jest uzasadniony w szczególności koniecznością zapobiegania ryzyku niewłaściwego lub stanowiącego nadużycie zastosowania tego środka.
- 36 Wprawdzie wyrok ten został wydany pod rządami dyrektywy 91/414, a nie rozporządzenia nr 1107/2009, jednak z genezy tego rozporządzenia, a w szczególności z pkt 3.2 komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego z dnia 22 września 2008 r. w sprawie wspólnego stanowiska Rady w sprawie przyjęcia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin [KOM(2008) 578 wersja ostateczna] wynika, że prawodawca Unii uwzględnił wspomniany wyrok przy przyjmowaniu rozporządzenia nr 1107/2009.
- 37 W świetle powyższego odpowiedź na pytanie sądu odsyłającego powinna brzmieć następująco: art. 52 ust. 1 rozporządzenia nr 1107/2009 należy interpretować w ten sposób, że jedynie posiadacz pozwolenia na handel równoległy może wprowadzić środek ochrony roślin do obrotu w państwie członkowskim, które wydało to pozwolenie.

W przedmiocie kosztów

- 38 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 52 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1107/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r. dotyczącego wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylającego dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG należy interpretować w ten sposób, że jedynie posiadacz pozwolenia na handel równoległy może wprowadzić środek ochrony roślin do obrotu w państwie członkowskim, które wydało to pozwolenie.

Podpisy